

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Liber Theologiæ Moralis, Viginti Qvatvor Societatis Iesv Doctoribvs Reseratvs

Escobar y Mendoza, Antonio de

Lvgdvni, 1659

IV. Practicæ resolutiones circa præfata.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41066

teneri integras dispensationis expensas solvere, sed tantummodo partem. Vir item qui fornicatus est ante promissionem matrimonij, non tenetur ad integras expensas, si sponsa obtenta dispensatione, nolit cum eo contrahere, cognita illius fornicatione; quia fornicatio sponsi antecedens promissionem matrimonij non est sponsæ iniuriosa. Ille denique, cuius culpa post matrimonij promissionem contrahitur impedimentum dirimens, tenetur, si possit propriis expensis dispensationem obtinere, ut sponsalia perficiantur.

CAPVT IV.

Praxis circa materiam de Dispensationibus ex Doctoribus Societatis IESV.

- §. I. 31. **D**ispensationem fieri debere ex causa dixisti: rogo, De dispensatione in cap. 4. *an facta in lege propria, vel inferioris sine iusta causa, valida sit? Invalidam Vasquez, asseruit 1. 2. tom. 2. d. 178. At tanti viri venia contrarium affirmari; quia lex ex communi ferentis, vel eius superioris voluntate pendet, qui pro in te ni. potest eam tollere, ac relaxare.*
- Vasq. 32. *Num sit peccatum mortale, dispensationem concedere, Granad. seu impetrare, eaque uti sine iusta causa? Granado Affirmat Sanch. At Sanchez de Matrim. tom. 3. disq. 18. num. 10. probabile putat, nec esse veniale peccatum uti dispensatione, obtenta sine causa; quia iam lex relaxata est, unde nec ad veniale remanet obligatio. Concedere autem, aut impetrare sine causa Granad. veniale alij solummodo putant. In graui dispensatione Granadum sequor com. 7. tract. 3. §. 2. d. 17. sect. 3. n. 24. mortale esse putantem.*
- Sanch. 33. *Dubitat Prælati de iustitia dispensationis: potest ne licite concedere? Potest, quia in dubio in benigniorem partem inclinandum. Sanchez summ. tom. 2. lib. 4. cap. 45. num. 10.*
- Salas. 34. *Valida ne dispensatio inferioris in lege superioris causa non iusta, si bona fide facta sit? Negat Salas de leg. disq. 10. sect. 4. n. 35. quia bona fides non potest acta aliâ nulla valida reddere. At Sanchez de Matr. tom. 3. lib. 8. d. 17. num. 8. docuit valere; quia talis præsumi debet Papæ intentio circa suas leges, & Dei erga suas.*
- Azor. 35. *Intta adest causa, sed non præcognita: valida ne dispensatio? Negat Azorius part. 1. lib. 5. cap. 15. quas. 9. & 10. quia*

quia facultas dispensandi commissa censetur, præmissa causa cognitione. Porro Sanchez affirmat, numer. 11. quia Sanch. talis dispensatio in foro conscientiae nullo iure irritatur.

36. *Cessat dispensationis causa: num dispensatio cesset?* Negatiue respondet Salas disq. 20. sect. 5. num. 63. quia in dispensatione intelligitur conditio, si causa permaneat. Porro Sanchez d. 20. num. 14. affirmat, quia cessante causa, cessat lex communis, quæ maioris est roboris. Itaque dispensatus à Pontifice sine vlla limitatione ad non ieiunandum per totam vitam, etiam si causa v. gr. infirmitas cessaret, vti posset dispensatione. Verum conditionem illam subintelligi, abnegatur.

37. *In dubio positiuo, an casus indigeat dispensatione, est necessaria dispensatio?* Minimè. Addit Palaus tom. 1. tract. 3. Pal. d. 6. p. 5. n. 10. nec in dubio negatiuo, etiam si quis propensior sit in eam partem, quod casus indigeat dispensatione; quia possessio stat pro libertate.

38. Dubium est, num sit valida dispensatio, vel quia dubitatur de veritate narratorum, vel quia dubitatur, an causa allegata sit finalis: præsumendum ne validam esse, aut inuvalidam? Validam planè; quia in re dubia, in fauorem actus est præsumendum. Palaus citat. part. 16. §. 5. Pal. num. 3. Scio Coninch de sacram. d. 33. dub. 6. num. 93. contrarium asseruisse. Conin.

39. *Generaliter in narratiua dispensationis tacetur, vel falso exprimitur aliquid, de quo dubitatur, an fuerit causa finalis, id est, sine qua Pontifex non concessisset dispensationem; an vero solum impulsiva, ita vt etiam sine illa dispensati concederetur: pro quanam præsumendum?* Pro impulsiva, & consequenter dispensationem esse validam; quia semper in fauorem actus est præsumendum. Sic Palaus Pal. ubi supr.

40. Scio dispensationes gratis expediendas semper enim in literis sacrae Pœnitentiariae verba illa apponuntur: gratis ubique; rogo tamen, an possit aliquid gratitudinis ergo accipi? Sanchez apud Homobonum v. 3. tract. 13. c. 11. q. 32. docet non prohiberi aliquid accipi post expeditionem causa gratitudinis. Repugnant alij. Praxi standum. §. 2. De dispensatione

41. *A Tractatu septimo de sacramentis sub: raho de Matrimoniali dispensatione plures resolutiones, vt plenior reddatur de legis dispensatione materia. Rogo igitur, queisnam in matrimonialibus dispenset Episcopus? In impedimentis non dirimentibus.*

bus. In dirimentibus post celebrationem bona fide saltem unius, publicè factam, si impedimentum est occultum, & separatio coniugum nequit fieri absque magna famæ iactura, aut scandalo, aliòve magno detrimento, & non est facilis ad Papam recursus, & si est periculum in mora, &c. dispensare potest Episcopus. Imo ante contractum matrimonium si sponsa manè ad confessionem accedens, quando omnia parata sunt ad nuptias eodem vesperè celebrandas, quæ sine gravi infamia omitti non possunt, aut differri, dirimens impedimentum habere inueniatur: dispensare potest Episcopus; quia impedimenta sunt de iure humano, & eadem ratio, quæ Episcopus potest post matrimonium dispensare antea etiam videtur militare. Ita *Sanchez de Matrim. tom. 2. lib. 2. cap. 4. num. 7.*

Sanch.

42. *Matrimonium cum impedimento mala fide est contractum: scio communiter à Doctoribus asserti Episcopum dispensare non posse; quia Tridentinum sess. 24. cap. 5. de huiusmodi contrahente dicit: Separetur, & spe dispensationis obtinendæ omnino careat: Rogo tamen, an sit afflicto, ac misero solacium?*

Henriq.

Profectò *Henriquez lib. 12. cap. 3. n. 2.* probabile ostendit esse, posse Episcopum dispensare; quia Episcopus in sua diocesi de iure diuino potest: quidquid Papa in toto orbe; & quamuis eius potestas possit à Papa limitari, & de facto quo ad hoc limitata sit: non tamen censetur limitare in omnibus casibus, sed in ordinariis. At quando animi adest periculum, præsumitur summus Pater velle, & Episcopus adhibeat medicamen. Cum hac limitatione Concilium exponit. An non Deus prohibet homicidium; quod tamen in necessariam permittit defensionem? Non audeo subscribere.

Sanch.

Præp.

43. *Potest ne Pontifex summus in primo gradu lineæ recte inter affines dispensare. v. gr. ut socer possit ducere nurum, vitricus priuignam? potest, auctore Sanctio de Matr. tom. 2. lib. 7. d. 66. num. 7. & Præposito in addit. ad 3. part. quæst. 7. d. 11. num. 69. quia hæc matrimonia non sunt naturali iure prohibita. Nonne Adonias filius David petiit in vxorem Abisag Sunamitidem, quæ fuerat patris sui David vxor? 3. Reg. 2. Probat Gasspar Hurtado de Matr. d. 20. diff. 4. num. 13. ratione, quia inter tales affines nulla superioritas reperitur, contra cuius reuerentiam sit matrimonij vsus; vnus enim non est principum naturale alterius.*

Hurt.

Præp.

44. *Potest ne Pontifex inter fratrem & sororem dispensare? Negat Præpositus in addit. ad 3. part. quæst. 7. dub. 9. num. 73. quia primus gradus cognatorum iure naturæ prohibitus. At*

Hurtado

Hurtado de Matr. d. 17. diffic. 5. num. 12. affirmat tale matrimonium iure naturæ validum esse, & Pontificem posse, concurrente iusta causa, dispensare. v. gr. si Rex Hispaniarum non posset pari coniugio colligari extraneæ nisi hæreticæ, aut suspectæ, vnde probabile periculum immineret vel pervertendi Regis, vel Regni inficiendi: tunc, inquam, Pontifex dispensare posset, vt sororem duceret, præcipuè si vterina non esset; quia nec frater est sorori superior, aut è contra. Quid si aliquando Pontifex respondit, se non posse in gradibus prohibitis diuina lege dispensare? vt patet cap. litteras, de restitut. spoliat? Exponendum significare, se non debere sine magna causa.

45. Scio posse Episcopum dispensare in lege Pontificis ex iusta causa: rogo, an iusta causa censenda paupertas paruum, si eam possit Episcopus suis redditibus subleuare dum certior sit Pontifex? Negat Vasquez 1. 2. tom. 2. d. 187. cap. 2. num. 16. quia ipse Episcopus tenetur pauperum necessitati subuenire. At Salas de leg. d. 20. sect. 3. num. 27. affirmat; quia Episcopus tenetur quidem ad victum pauperum, non autem ad absumendum redditus suos hisce in dispensationibus.

46. An vtilis sit dispensatio inter consanguineos, vel affines, hanc facta copula mentione? Negatiuè respondet communiter Doctores; quia stilo curiæ exprimi debent. At Gasp. Hurtado de Matr. d. 26. diffic. 5. num. 21. docet hanc dispensationem in conscientia foro valere; quia incestus neque est impedimentum, quod ratione sui egeat dispensatione: nec ex stylo curiæ, aut Doctorum consilio semper exprimitur: & quando exprimitur, non pertinet ad causam motiuam dispensationis abnegandæ, sed potius concedendæ.

47. In rescripto apponitur vnica causa, & illa est falsa: an vitietur rescriptum? Vitietur (ait Castro Palao tom. 1. tract. 3. Pal. d. 6. part. 16. §. 3. num. 1. quia totalis dispensandi causa corruit. At si apponuntur plures particulae quarum singula non sufficerent & omnes simul sufficiunt? Existente vna falsa, rescriptum vitietur. Quid si vera sit inter plures falsas vna sufficiens? Non vitietur.

48. Petrus & Maria duplici impedimento alligantur, explicant autem vnum petiuri circa aliud dispensationem seorsim: subripiunt ne dispensationem? Subreptitia quidem est; quia Pontifex decipitur existimans hosce vnico tantum impedimento laborare. Suarez de leg. lib. 6. cap. 24. num. 6. At Suarez v. dispensatio num. 16. contrarium affirmat. Vnde si qui Saa. sunt simul affines, & consanguinei, possunt petere consanguinitatis

- nitatis dispensationem, & postea affinitatis : & e contra. Ap-
 probat *Sanchez de Matr. tom. 3. lib. 8. d. 23. num. 1.*
- Sanch. 49. *Vitiaturne dispensatio cum errore in nomine persona aut
 diocesis?* Invalidam putat *Sanchez tom. 3. d. 21. num. 39.* quia
 tunc committitur v. gr. Episcopo Vallisoletano, qui non
 potest cum non subdito dispensare. At *Salas* *l. 20. f. 16.*
num. 123. validam existimat; quia constat Papae intentionem
 esse, ut cum orante proprius dispenset Episcopus. Porro acci-
 dentale est Petrum, aut Antonium appellari, si error non est
 in persona.
50. *Vitiaturne, si aliquis error in curia scriptoris irrepit, v. gr.*
pro tertio gradu affinitatis, tertium consanguinitatis scribat? Ne-
 gat *Layman, lib. 1. tract. 4. cap. 2. § 3. num. 26.*
- Laym. 51. Pono dispensantem, ex falso nomine in rescripto appositum,
 intelligere personam determinatam sibi notam: *vitiaturne dispen-
 satio?* Vitiatur; quia legislator intendit cum persona sibi no-
 ta dispensare, & non cum alia. At *Amicus* oppositam sen-
 tentiam probabilem existimat.
- Amic. 52. *Emisit Antonius votum Religionis, & dispensationem im-
 petrauit, ut eo non obstante duceret uxorem: potest ne prima uxo-
 re mortua aliam ducere?* Affirmat *Sanchez de Matr. tom. 3. lib. 8.*
d. 31. quia per dispensationem absolute impedimentum voti
 est sublatum.
- Sanch. 53. *Dispensatur Petrus ad contrahendum cum una consangui-
 nea, mutato proposito vult cum alia contrahere consanguinea: te-
 neaturne in petenda secunda dispensatione, prioris mentionem face-
 re?* *Suaris de leg. lib. 6. cap. 23. num. 20.* asserit. Negat autem
Sanchez d. 22. num. 13. quia in usu illarum dispensationum
 datur optio, ut impetrans uti possit qua velit.
- Suar. 54. *Cum subest causa dispensandi, debet ne Praelatus dispensare?*
 Saa affirmat Praelatum peccare, si potens non dispensat, quan-
 do oportet.
- Sanch. 55. *Sufficit ne ad dispensandum putare Superiorem causam ra-
 tionabilem esse: quae necessum est constare de causa a iustificacione?* Suf-
 ficat putari causam rationabilem esse, uti *Saa* asserit ex *Sylu.*
- Saa. 56. *Concilium Tride: i num. sess. 22. cap. 5. praecipit non valere
 dispensationem Papa usque ad notitiam Ordinarii: de quanam
 dispensatione intelligendum?* De data in foro exteriori, uti cum
 eodem *Saa* sentiendum puto.
- Saa. 57. *Extendenda ne potestas dispensandi?* Ita plane, quia fa-
 vorabilis. Vnde extenditur ad causam, in qua eadem ratio,
 aut maior est. Itaque qui potest in affinitate, poterit in pu-
 blica honestate, si forte cum data est facultas errore putaba-
 tur

tur esse affinitatis impedimentum, cum esset publicæ honestatis. Non autem ideò absolute qui potest in maius, potest in minus, nisi in casu, ut dictum est, ex præsumpta concedentis voluntate; quod præsumi potest, cum rationabile est. Qui autem potest legitimare natum ex adulterio, potest etiam si sit semel ex incestu natus; in materia enim fauorabili veniunt mista sub simplici. Ex eodem Saa.

58. *Dat Prælati licentiam ad id quod non potest sine dispensatione fieri: censetur ne dispensare?* Affirmat Saa; quia qui facit scienter id ubi est opus dispensatione, si potest, manifestè censetur dispensare. Saa.

59. *In quibusnam potest Episcopus dispensare?* In iis, in quibus homines sæpè indigent dispensatione, ut ieiuniis, festis, & eiusmodi à iure, seu lege Papæ prohibitis: item cum materia leuis reputatur.

60. *In dispensationibus assolet hæc particula, fortè, apponi: quàmnam vim præ se fert?* Ex stylo Curie perinde est, ac si affirmaretur.

61. *Quònam modo intelligi debet dispensatio illegitimi?* Profectò si est ad Ordines, non intelligitur de sacris. Si est ad beneficium, non intelligitur de Curato. Et si ad Curatum, non ideo ad dignitatem. Quod si est ad beneficium prius dispensatus, & postea petit dispensationem super pluralitate, debet dicere se illegitimum. Saa author. Saa.

62. *Prælati inferior bona fide dispensavit, putans causam esse iustam, quam non fuisse sufficientem postea constat: valida ne dispensatio?* Validam omnino Sanchez affirmat. Adiiicit, si Prælati inferior dispense in lege Superioris non præcognita causa, quæ reuera est sufficiens, & legitima, valere dispensationem in foro conscientie, donec reuocetur; utentemque huiusmodi dispensatione, nec venialiter quidem peccare. Sanch.

63. *Quis voluntariè occidit sacerdotem, & in petenda dispensatione ab irregularitate, solum dicit se hominem occidisse, est ne valida dispensatio?* Validam esse cum Sanchez assero.

64. *Est ne subreptitia dispensatio, quando tacetur aliquid, quod secundum Curie stylium est necessariò declarandum?* Sanchez sentit subreptitiam esse, Granadus autem contrarium edocet. Adhæserim Sanctio.

65. *Data est dispensatio à Confessario habente potestatem sola mente, sine ullis verbis: fuit ne valida?* Sentio cum Turriano Turri. validam fuisse, cum putavit tam ipse, quam pœnitens, non esse necessarium verbis expressis fieri.

66. *Dispensatio ex literis pœnitentiaria debet ne fieri in Confessione*

234 *Moralis Theologia Tract. I. Leges,*
fessione Sacramentali? Debet, ut patet ex clausula nunc addi-
solita: audita Confessione, non aliter, neque alio modo. Ita Fil-
lucius. Num valeret, quamuis confessio esset inualida? Suarius
affirmat, modò id non oriretur ex defectu integritatis circa
rem, de qua petitur dispensatio. Colligo Confessarium hu-
iusmodi debere esse ab Ordinario approbatum saltem respec-
tu petentis dispensationem; alias enim non potest eius con-
fessionem audire.

EXAMEN XVII.

De Legibus circa materiam de priuilegio
Bullæ Cruciatæ.

CAPVT PRIMVM.

De ijs, quibus frui datur Bulla priuilegio.

1. *Utr hæc Bulla Cruciatæ appellatur? Quia in-*
dulta in ea concessa ijs assimilantur, quæ
concessa sunt in Concilio Lateranensi sub
Innocentio III. Christianis militibus, qui
suscepto Crucis signo ad recuperandam
sanctam terram, Christianique nominis hostes comminuen-
dos proficiscebantur.
2. *Quæ nam Cruciatæ priuilegia specialiter conceduntur?*
Hispaniarum Regnis: ijs tamen fruuntur non solum incolæ,
sed etiam exteri, qui tempore concessionis in Hispaniis ne-
gotiandi causa, aut aliquid aliud gerendi versantur; etiam si
postea ipsi quouis gentium proficiscerentur. Prohibet tamen
Bullæ textus ijs esum carniû, & lacticiniorum extra Hispan-
nam.
3. *Lucrantur ne indulta Bulla Religiosi ab Ordinarij potestate*
exempti? Lucrantur, imò possunt absque suorum Præsulum li-
centia opera iniuncta facere, quæ absque suæ obseruantia de-
trimento exequi valent, ut ieiunare, preces fundere, &c.
4. *Frui ne potest Papa huiusmodi à se concessis indultis? Po-*
test; quia ipse est caput Ecclesiæ, & ideo membrum principale
illius fruitur totius corporis commodo.
5. *Prælati Regulares tenentur ne non imbedire, ut subditi*
Bullam accipiant? Sub mortali tenentur. Possunt tamen li-
centiam